

Bezoekadres:
J.L. van Rijkweg 129
Zoetermeer

Postadres:
Postbus 30947
2500 GX Den Haag

Telefoon: 079 - 3716662
Fax: 079 - 3716720
E-mail: info@tcboden.nl
Website: www.tcbodem.nl

Aan
de Minister van Landbouw,
Natuurbeheer en Visserij
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

TCB S39(2002)

Den Haag, 12 juli 2002

Betreft: Evaluatie Meststoffenwet 2002

Mijnheer de Minister,

Met waardering heeft Technische commissie bodembescherming kennisgenomen van de uitgevoerde evaluatie Meststoffenwet (TRCDL/ 2002/ 986 en / 1898). Aan de evaluatie liggen enkele rapportages¹ ten grondslag waarvan de commissie eveneens heeft kennisgenomen.

De commissie constateert dat de landbouwsector er de laatste jaren in geslaagd is vooruitgang te boeken in het streven om de emissies van meststoffen naar het milieu terug te dringen, maar constateert tevens dat er nog sprake is van een kloof tussen de landbouwemissies en de vanuit milieu-overwegingen toelaatbare belasting van grond- en oppervlaktewater met stikstof en fosfaat.

Wat de stikstofemissies betreft is het terecht dat de droge zandgronden in uw mestbeleid de meeste aandacht krijgen. Immers de belasting van het grondwater met nitraten is hier het grootst.

De grotere aandacht voor de droge zandgronden mag er echter niet toe leiden dat de nattere gronden met optredende denitrificatie wat buiten beeld raken bij het toekomstige mestbeleid. Denitrificatie op pyrietrijke gronden leidt tot omzetting van nitraat in lachgas en stikstofgas, hetgeen ook in het MNP-rapport wordt aangegeven. Afgezien van het feit dat lachgas een sterk broeikasgas is, waarvan

¹ Rapport Milieu- en Natuurplanbureau (MNP), RIVM: MINAS en Milieu-Balans en verkenning, maart 2002 en het eindrapport van het Expertisecentrum Rechtshandhaving: Evaluatie uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid Meststoffenwet, maart 2002.

Bezoekadres:
J.L. van Rijnweg 129
Zoetermeer

Postadres:
Postbus 30947
2500 GX Den Haag

Telefoon: 079 - 3716662
Fax: 079 - 3716720
E-mail: info@tcboden.nl
Website: www.tcbodem.nl

extra emissie ongewenst is, vindt er bij denitrificatie omzetting van sulfiden in sulfaten plaats, waarbij metalen die aan de bodemdeeltjes zijn vastgelegd in oplossing gaan en met de gevormde sulfaten in ontvangende watersystemen terecht komen, hetgeen een versturende invloed heeft op de waterkwaliteit en de aanwezige flora en fauna. In het grondwater kan de emissie leiden tot toenemende hardheid en belasting met zware metalen. De veenweidegebieden zouden een bijzondere plaats moeten innemen omdat hier een relatief lage nitraatbelasting al leidt tot emissie van veel lachgas.

Wat de emissies van fosfaat betreft, merkt de commissie het volgende op. Dat de effecten van aanscherping van het beleid geringer zijn dan we wensen, (door de aanwezigheid van grote hoeveelheden fosfaat in de bodem ten gevolge van de te ruime landbouwbemestingsnormen in het verleden) mag naar het oordeel van de commissie geen reden zijn om ervan af te zien. Dit zou in tegenspraak zijn met het streven naar duurzame ontwikkeling. Voor de ontvangende watersystemen heeft terugdringing van de stikstofemissies alleen het beoogde effect, wanneer tevens de toevoer van fosfaat afneemt. De commissie vindt het daarom terecht dat u voornemens bent om ook kunstmestfosfaat onder MINAS te laten vallen.

De commissie kan zich, mede door de hierboven vermelde rapportages, goed inleven in het sociaal-economisch dilemma bij de terugdringing van mestoverschotten. Wel merkt de commissie op dat de sociaal-economische gevolgen van een te grote belasting van bodem en grondwater door stikstof en fosfaat wat buiten beeld blijven. Hoewel sommige gevolgen van een te hoog bemestingsniveau wellicht lastig zijn te becijferen, mag dat er niet toe leiden dat deze bij een evaluatie slechts marginaal in beschouwing worden genomen. De economische gevolgen van beperking van gebruiksmogelijkheden van bodems door optredende fosfaatverzadiging zouden bijvoorbeeld wel in kaart kunnen worden gebracht, evenals de extra inspanningen die nodig zijn om het grond- en oppervlaktewater geschikt te maken voor drinkwaterbereiding.

De commissie constateert dat de evaluatie is uitgevoerd vanuit het perspectief van de huidige agrarische bedrijfsvoering. Dit leidt tot de conclusie dat op de korte termijn veel agrariërs in de knel kunnen komen als het mestbeleid verder wordt aangescherpt. Voor de langere termijn schetst het Structuurschema Groene Ruimte deel 2 een groot aantal perspectieven voor innovaties en alternatieve vormen van bedrijfsvoering. Indien op deze veranderingen kan worden ingespeeld, is verdere aanscherping van het mestbeleid economisch aantrekkelijker dan in de huidige situatie. Het verdient in dit kader aanbeveling om kansrijke innovaties door de agrarische sector op het gebied van de bodem- en grondwaterbescherming te stimuleren.

Bezoekadres:
J.L. van Rijweg 129
Zoetermeer

Postadres:
Postbus 30947
2500 GX Den Haag

Telefoon: 079 - 3716662
Fax: 079 - 3716720
E-mail: info@tcboden.nl
Website: www.tcbodem.nl

In bijgevoegde rapportage van de TCB-werkgroep Bodemvruchtbaarheid en kwaliteit van bodem en water² is een aanzet gegeven voor de inpassing van theoretische en praktische oplossingen voor de kloof die er, althans wat betreft het bemestingsvraagstuk, dreigt te ontstaan tussen de landbouwsector en de overheid. Uit deze studie blijkt dat er door een verandering in het denken veel vooruitgang kan worden geboekt in het streven naar duurzamere landbouw op een wijze die voor de landbouwsector acceptabel is. Een interdisciplinaire, gebiedsgerichte benadering biedt perspectieven voor een betere aansluiting van milieu- en landbouwdoelstellingen.

De commissie is voornemens om, mede naar aanleiding van bovengenoemde studie en recente ontwikkelingen in het onderzoek een werkgroep in te stellen die een nadere uitwerking kan geven aan de relatie tussen het bodemvruchtbaarheidsvraagstuk en de milieuproblematiek.

Een afschrift van deze brief heb ik aan uw ambtgenoot, de Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer gezonden.

Met de meeste hoogachting,
de voorzitter van de
Technische commissie bodembescherming,

Ir. L.E. Stolker-Nanninga.

Bijlage: TCB R12 (1999)

² Overschotten van stikstof en fosfaat. Bruggen slaan tussen landbouwproductie en milieudoelstellingen, TCB R12 (1999)